

Ömer Erdoğan

24 Mayıs 1970'te Ortaköy-Güneysu-Rize'de doğdu. Şiir, öykü ve denemeleri *Mavera*, *Ayane*, *Kültür Edebiyat*, *Edebiyat Ortamı* ve *Yeni Edebiyat Yaprağı* gibi dergiler ile *Gündüz* gazetesinde yayımlandı. Bir senaryo hikâyesi olan ilk kitabı *Eski Sokak* 1995'te çıktı. TRT FM'de "Gecedensabaha61" programında sanat danışmanlığı yaptı. Hâlen bir prodüksiyon-yapım şirketinde genel koordinatör olarak çalışmaktadır. Yazılarında zaman zaman Hasan Basri Ediz, Öm.Er., H. Ömer Erdoğan müstearlarını kullandı. Evli ve iki çocuk babası olan Ömer Erdoğan, Ankara'da yaşamaktadır. *Dünü ve Bugünüyle Ayane Söyleşileri / Türk Edebiyatına Çeyrek Yüzyıllık Bir Bakış*, yazarın ikinci kitabıdır.

Dünü ve Bugünüyle
Ayane Söyleşileri
(Türk Edebiyatına Çeyrek Yüzyıllık Bir Bakış)

Yayına Hazırlayan
Ömer Erdoğan

Dünü ve Bugünüyle
Ayane Söyleşileri
(Türk Edebiyatına Çeyrek Yüzyıllık Bir Bakış)

•

Cümle Yayınları: 33
Söyleşi Dizisi: 7

•

Yayın Yönetmeni: Muhsin METE

•

Teknik Hazırlık
Kelime Yayıncılık

•

Kapak ve Sayfa Tasarımı
Sarakusta
www.sarakusta.com.tr

•

© *Bu kitabın tüm yayın hakları, yazarıyla yapılan sözleşme gereğince,
Kelime Yayıncılık'a aittir.*
Birinci Baskı, Şubat 2016

•

ISBN: 978-605-9147-24-8

•

Yönetim Adresi

Kelime Yayıncılık Reklam Tic. Ltd. Şti.
Reşit Galip Cad. Hatır Sok. No: 23/2 G.O.P / ANKARA
Telefon: (0312) 437 08 85 - 437 08 86
Faks: (0312) 437 08 87
e-posta: bilgi@kelimeyayincilik.com
web: www.cumleyayinlari.com

•

Baskı

Dumat Ofset
Bahçekapı Mah. 2477 Sokak No: 6 Şaşmaz - Etimesgut / ANKARA
Telefon: (0312) 278 82 00 pbx
Faks: (0312) 278 82 30
web: dumat@dumat.com.tr

Cümle Yayınları, Kelime Yayıncılık'ın tescilli markasıdır.

İçindekiler

Sunuş / Ömer Erdoğan 7

Birinci Bölüm Ayane Yazarları

Konuşulanların Işığında Edebiyatımıza ve
Ayane'ye Dair / Ali K. Metin 13

Üç Öykücü Üç Hayat / Necip Tosun 35

İkinci Bölüm Ayane Söyleşileri

Arif Dülger 42

Hicabi Kırılancık 60

Mehmet Erdoğan 66

İbrahim Eryiğit 85

İsmail Hocaoğlu 97

Recep Seyhan 103

Kâmil Yeşil 113

Ali İhsan Kolcu 127

Nazlı Nihal Özer 137

Süleyman Çelik 143

Mehmet Ay 149

Ömer Erdoğan 158

Üçüncü Bölüm Ayane Dergisi

Ayane Dergisinin Misyonu / Mehmet Erdoğan 169

EK

GÖRSELLER 189

Sunuş

Ayane Kültür Edebiyat dergisi, 1980'lerin sonu itibarıyla yayın hayatına başlayan ve üç yıl boyunca (Ocak 1988-Aralık 1990; 36 sayı) genç kuşağın ürünlerine yer veren bir yayın organıdır. 1980'lerin dönemsel özelliklerini genel hatlarıyla yansıtan bu yayın organı, her ne kadar Rize'nin envanterine kayıtlı olsa da Ankara merkezli çıkmış bir dergidir.

İdeolojik kamplaşmanın dışında kalmak isteyen; geleneğe yaklaşımı önemseyen, sanatı anlama ve anlamlandırma bilinci gelişmiş, edebiyatımızın gelişim seyrini yakından izleyen bir grup genç isim *Ayane* etrafında toplanmış ve kısa zamanda kendi çizgisini oluşturmuştur. Hiçbir düşünce ve sanatsal etki altında kalmadan bir noktada; sanatın bağımsızlığı noktasında bir araya gelmiş bu gençlerden bazılarının adı *Ayane*'den önce duyulmuş olsa da çoğunluğu *Ayane*'yle gün ışığına çıkmıştır. *Ayane*, kuşağının gençliğine kendini gösterebileceği ve sesini duyurabileceği özgür bir zemin olmuştur.

Bu girişten sonra *Ayane*'nin 21. sayısıyla başlayan (Eylül 1989) "Sanatçılarımızla Konuşmalar" başlığı altında derginin yazarlarının ve onların edebiyat görüşlerini tanıtmayı amaçlayan bir söyleşi dizisi yayımlanmıştır. 12 sayı süren (21-32) bu dizide sırasıyla Arif Dülger, Hicabi Kırlangıç, Mehmet Erdoğan, İbrahim Eryiğit, İsmail Hocaoğlu, Recep Seyhan, Kâmil Yeşil, Ali İhsan

Kolcu, Nazlı Nihal Özer, Süleyman Çelik, Mehmet Ay ve Ömer Erdoğan'la birer söyleşi yapılmıştır. O günün edebiyatında genç kuşağın bakışını yansıtan bu söyleşileri derleyip, aynı sorulara aynı kişilerin yeni cevaplarıyla kitap bütünlüğü içinde yayımlanmayı plânladık. Ortaya ilginç bir panorama çıktı. Şairlerin cevaplarını Ali K. Metin'e, öykücülerin cevaplarını da Necip Tosun'a yorumlattık. Edebiyat sosyolojisi açısından verimli bir malzeme ortaya çıkmış oldu. Değişen yazarlar, değişen bakış açıları ve değişen olgular... Değişim üzerinden bir edebiyat sosyolojisi...

Esasen bu söyleşiler, *Ayane* yazarlarını tanımayı/tanıtmayı amaçlıyordu. Çeyrek yüzyıl sonra yeniden ve aynı kişilerin yeni cevaplarıyla yayımlandığında, Türk edebiyatının ve edebiyatçısının son çeyrek yüzyılına ışık tutan bir misyon kazanmış oldu. Bu yüzden söyleşiler, bir bütün olarak okunduğunda (eski-yeni) Türkiye'de bugün üretilen sanatın arka plânına ve gelişim seyri-ne dair bir fikir sunmuş olacak.

Rize İl Kültür ve Turizm Müdürü İsmail Hocaoğlu, edebiyat dünyasını yakından takip etmeyi sürdüremediği gerekçesiyle sorulara yeniden cevap vermek istemedi. Ancak Hocaoğlu, kültür ve sanat hayatında kurumsal olarak bir makama sahip. Bir ilin kültür hayatından sorumlu, kültür politikasını yürütme konumunda. Takdir elbette kendisinin. Gönül isterdi ki edebiyat dünyasını neden yakından takip edemediğine dair bir çift söz söylesin. Yine de onun sorulara ilk cevabını kitaba koymayı ihmal etmedik. Nazlı Nihal Özer'e ise ulaşamadık. Ancak onun *Ayane*'deki söyleşisine yer verdik. *Ayane* döneminden ismi tamamen kaybolan iki isimden biri de Ömer Ceylân'dır ve onun dergide birbirinden güzel şiirleri yayımlanmıştı.

Dünü ve Bugünüyle Ayane Söyleşileri / Türk Edebiyatına Çeyrek Yüzyıllık Bir Bakış adını taşıyan kitabın birinci bölümünde Ali K. Metin ve Necip Tosun'un şairler ve öykücülerini değerlendiren birer yazısı yer alıyor. İkinci bölümde, *Ayane*'de Arif Dülger, Hicabi Kırılancı, Mehmet Erdoğan, İbrahim Eryiğit, İsmail Hoca-

oğlu, Recep Seyhan, Kâmil Yeşil, Ali İhsan Kolcu, Nazlı Nihal Özer, Süleyman Çelik, Mehmet Ay ve Ömer Erdoğan'la yapılan söyleşiler ile bu yazarların (İsmail Hocaoğlu ve Nazlı Nihal Özer hariç) çeyrek yüzyıl sonra aynı sorulara verdiği yeni cevaplar ve öz geçmişleri yer alıyor. Üçüncü bölümde ise dergiyi tanıtmak amacıyla Mehmet Erdoğan'ın daha önce yayımlanmış "Ayane Dergisinin Misyonu" başlıklı bir yazısına yer veriyoruz. Böylece dünü ve bugünüyle Türk edebiyatına çeyrek yüzyıllık bir bakış sunmuş oluyoruz.

Son olarak bu kitabın gün ışığına çıkmasına vesile olan Muhsin Mete ağabeye ve katkılarından dolayı Mehmet Erdoğan ağabeyime teşekkür ediyorum.

Okuyucuya ufuk açması ve araştırmacılara kaynaklık etmesi en büyük arzumuzdur.

Ömer ERDOĞAN

Birinci Bölüm

Ayane Yazarları

Ali K. METİN

Konuşulanların Işığında Edebiyatımıza ve Ayane'ye Dair

1980'li yıllar 12 Eylülün yarattığı politik travmanın ardından geniş çaplı olduğu kadar derinlikli bir dönüşüm sürecinin tezahürleriyle kendisini gösterir. 1970'lerdeki politik söylem ve ajitasyonun hemen her alanda oluşturduğu hegemonya 12 Eylülle hızla çöküvermiş, sosyal ve kültürel hayat handiyse stabilize bir yapıya bürünmüştür. Bunun, görece olmak kaydıyla bazı alanlarda normalleşmeyi sağladığı söylenebileceği gibi diğer bazı alanlarda da bir dejenerasyon sürecinin önünü açtığı yadsınamaz. Esas itibarıyla vakıanın paradoksal nitelikler taşıdığı bir gerçektir. Darbe yönetimiyle birlikte insanların özgürlük alanları üzerindeki politik hegemonya yavaş yavaş çözülmeye başlamış, politik söylem terörize edici ve ajitatif bir güç olmaktan çıkmıştır. Toplumun bütün kesimleri üzerinden silindir gibi geçen darbe yönetimine karşı çaresiz kalan politik-ideolojik unsurlar, oluşan yeni siyasal zemin üzerinde denebilir ki başka bir dünyaya doğmuş, başka bir hâlet-i ruhiyenin etkisi al-

tına girmiştir. 1980 öncesiyle sonrası arasındaki zihinsel kopukluk, geçmişteki toplumsal, siyasal dalganın ne kadar sahte, ne kadar hormonal nitelikte olduğunun da en bariz alâmet-i farikası olmuştur. Bu itibarla ideolojik şurardan ziyade propaganda ve şiddet sarmalındaki kitle psikolojisinin dönemin realitesi üzerinde belirleyici bir görünüme sahip olduğu kabul edilebilir. 1980’li yıllardaki kırılma hâlini bu bağlamda kitlesel etkenlerle açıklamak pekâlâ mümkün. Ancak öyle bile olsa sözü edilen kırılmanın bazı giriftlikler içerdiğini de görmemiz gerekir. Toplumsal, kültürel bir organizmadan söz ettiğimize göre bu kırılmanın öncesiyle sonrası arasındaki bazı devamlılıklara mani olunamayacağı muhakkak. Bireysel ve kolektif bilinç/hafıza öncesini tümünden iptal etmediği veya edemediği gibi sonrasını da henüz tam olarak idrak edecek bir düzeyde sayılmaz. Bu yüzden 1980’li yılları nispeten bir geçiş dönemi olarak tarif etmek yanlış olmaz. Politize unsurlarla apolitik unsurlar bu süreçte henüz daha tam ayrışmamış, geçen dönemin kodları bireysel, sosyal hafızadan silinmiş değildir. Politik bilinç 1980’li yıllarda şekil, yer yer mahiyet değiştirerek bile olsa varlığını sürdürmektedir. Ancak daha çekingen, savunmacı bir noktaya çekilerek toplumu güdüleme refleksleri bir hayli zayıflamıştır.

Kısmî düzeydeki devamlılıklara rağmen politik dilin geriye çekilmesi şeklinde tebarüz eden sosyal ve zihinsel değişim sanat-edebiyat alanında da benzer şekilde etkisini gösterir. Bu yüzden 1980’li yılların şiirini topyekûn apolitik bir kategoriye koymak doğru olmaz. 1970’li yıllara ağırlığını koyan politize şiir veya propaganda şiiri, 1980’lerde kâh hapishane şiirleri kâh direniş ve tebliğ

şairleri olarak varlığını belli bir süre devam ettirmiştir. Sloganik ifadeye ve didaktizme yaslanmasıyla ayırt edilen bu tarz şairlerin belli bir popüleriteye sahip oldukları da görülür. Ancak 1980’li yılların belirleyici özelliği poetik bakışı politik düşüncenin önüne koyan yaklaşımın şair ortamında hâkim bir düzeye gelmesi olmuştur. Bu ise en basit ifadesiyle şairi araçsallaştırıcı bakıştan bir kopuş anlamına gelmektedir. Şair artık bizatihi kendi başına bir değer sayılmakta, politikanın asalaklığını reddetme eğilimi ve iddialarıyla nitelik kazanmaktadır. Bununla beraber politik bilincin dip akıntı diyebileceğimiz bir şekilde etkili olmaya devam ettiği görülür. Hatta bu bilincin yer yer militan, devrimci boyutlar kazandığı fark edilir. Döneme handiyse rengini veren ve “yenilginin şairleri” diye tarif edilmiş şairler, bu bilinç ve özün bir tür negatifi olarak da değerlendirilebilir: Hüzün, yazıklanma hatta öfkeyle yüklüdürler. Demek oluyor ki politik bilinç ötelenmediği gibi yeni bir varoluş zemininde ve daha poetik bir perspektiften cisimleşme sürecine sokulmuştur. Şair politikanın güdümünden çıkmış, ancak politik duyarlılığını yitirmemiştir. Buradaki değişme, politik bilincin nesnesi olan toplumsal ve siyasal düzenin bir eylemin hedefi olması yerine ontolojik bilincin konusu hâline getirilmesiyle tarif edilebilir. Belli şairlerin 1980’li yıllardaki verimlerine bakıldığında gözle görülebilir bir yoğunluğa sahip olan bu durum, daha sonraki yıllar giderek silikleşmeye yüz tutar. Dönemin poetik hassasiyetleri şairin politikayla arasının giderek açılmasına sebep olmuş, şairler artık daha kültürel ve bireysel bir dünya içinden konuşmaya başlamıştır.